

สถานการณ์การค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา: ผลกระทบด้านเศรษฐกิจมหภาค

ภายหลังจากประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้เข้ารับตำแหน่งเมื่อช่วงต้นปี 2560 ที่ผ่าน ได้มีความพยายามแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาอย่างต่อเนื่อง โดยประธานาธิบดีทรัมป์เห็นว่า สหรัฐฯ มีการเสียเปรียบด้านการค้ากับประเทศต่าง ๆ โดยเป้าหมายสำคัญของสหรัฐฯ คือประเทศจีนซึ่งเป็นผู้ค้าสำคัญลำดับต้น ๆ จากปัญหาสำคัญ 3 ประการคือ 1) การละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้าจีน 2) การขาดดุลการค้าที่สหรัฐฯ ขาดดุลกับประเทศจีนติดต่อกันมาหลายปี และ 3) ความกังวลต่อนโยบาย Made in China 2025 ซึ่งจีนพยายามที่จะพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสูง และรวมถึงสินค้าเทคโนโลยีมากขึ้น

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาค่าความเสียเปรียบทางการค้าดังกล่าว เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2018 สหรัฐฯ ได้ประกาศรายชื่อสินค้านำเข้าจากจีนที่จะถูกเก็บภาษีนำเข้า (Import Tariff) สืบเนื่องมาจากการตรวจสอบการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาตามมาตรา 301 ของกฎหมายการค้าสหรัฐฯ (Trade Act of 1947) โดยมีสินค้านำเข้าที่จะเริ่มถูกเก็บภาษีตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2018 รวม 1,102 รายการ มูลค่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สหรัฐฯ จะเก็บภาษีอัตราร้อยละ 25 ในกลุ่มสินค้านำเข้าจากจีน 818 รายการ มูลค่า 3.4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เช่น ชิ้นส่วนอากาศยาน เครื่องจักรและชิ้นส่วนยานยนต์ และในระยะที่ 2 สหรัฐฯ จะเก็บภาษีอัตราร้อยละ 25 ในกลุ่มสินค้านำเข้าจากจีนอีกจำนวน 284 รายการ มูลค่า 1.6 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เช่น อุปกรณ์และสารกึ่งตัวนำ พลาสติก เหล็กโครงสร้าง มอเตอร์ โดยสหรัฐฯ จะมุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย Made in China 2025 ซึ่งประกอบด้วย 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการผลิตที่ควบคุมด้วยระบบ Numerical Control (NC) และหุ่นยนต์ 3) อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์อากาศยานและอวกาศ 4) อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือด้านวิศวกรรมทางทะเลและเรือที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง 5) อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ขนส่งทางรถไฟที่ทันสมัย 6) อุตสาหกรรมยานยนต์ประหยัดพลังงานและยานยนต์พลังงานใหม่ 7) อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ด้านพลังงานไฟฟ้า 8) อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือทางการเกษตร 9) อุตสาหกรรมการผลิตวัสดุชนิดใหม่ และ 10) อุตสาหกรรมการผลิตยาชีวภาพและอุปกรณ์การแพทย์ประสิทธิภาพสูง

และในขณะเดียวกัน ทางการเงินได้ออกมาตรการตอบโต้สหรัฐฯ โดยการประกาศเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ รวม 659 รายการ มูลค่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 จีนจะเก็บภาษีอัตราร้อยละ 25 ในกลุ่มสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ 545 รายการ มูลค่า 3.4 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เช่น ถั่วเหลือง ธัญพืช อาหารทะเล เนื้อวัว เนื้อหมู และในระยะที่ 2 จีนจะเก็บภาษีอัตราร้อยละ 25 ในกลุ่มสินค้านำเข้าอีกจำนวน 114 รายการ มูลค่า 1.6 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เช่น ถ่านหิน น้ำมันและอุปกรณ์การแพทย์ โดยมีผลบังคับใช้ทันทีหลังจากสหรัฐฯ บังคับใช้ภาษีนำเข้าในระยะที่ 2

จากความตึงเครียดสถานการณ์การค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาดังกล่าว อาจนำไปสู่สงครามการค้า และทำให้เศรษฐกิจของทั้ง 2 ประเทศได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นจากการขึ้นภาษีนำเข้าสินค้านำเข้าระหว่างกัน จนอาจเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าโลก รวมถึงประเทศไทยที่คงไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ดังกล่าวได้

ในด้านผลกระทบรายสินค้า พบว่ามาตรการทางการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการเพิ่มภาษีนำเข้าระหว่างกัน จะมีทั้งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อไทย โดยในทางบวกทำให้ทั้งจีนและสหรัฐฯ อาจจำเป็นต้องมีการนำเข้าสินค้าจากไทยและประเทศอื่น ๆ เข้าไปทดแทน ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการส่งออกสินค้าของไทยมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันมาตรการกีดกันสินค้าของทั้งสองประเทศที่ส่งออกระหว่างกันจะมีปริมาณการค้าระหว่างกันลดลง โดยผลทางอ้อม สินค้าที่ขายระหว่างกันไม่ได้จะถูกส่งเข้ามาขายในไทยและประเทศอื่น ๆ มากขึ้น และในที่สุดจะส่งผลให้ตลาดภายในประเทศไทยเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าราคาถูกจากจีน อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่จะเกิดในด้านรายสินค้าจากมาตรการทางการค้าในครั้งนี้ อาจยังไม่มีความชัดเจนมากนัก เนื่องจากรายการสินค้าต่าง ๆ อาจจะมีเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามการเจรจา

ในด้านเศรษฐกิจมหภาค การขึ้นกำแพงภาษีสินค้านำเข้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ จะทำให้ราคาสินค้านั้น ๆ ปรับตัวสูงขึ้น มีผลทำให้การส่งออกสินค้าระหว่างกันของทั้งสองประเทศลดลง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อรายได้จากการส่งออกของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ การขึ้นกำแพงภาษีจะทำให้ราคาสินค้านำเข้าเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางในการผลิตจากประเทศทั้งสองจะมีราคาสูงขึ้น ซึ่งหากทั้งสองประเทศไม่สามารถหาแหล่งทดแทนที่มีราคาและคุณภาพใกล้เคียงกันได้ ย่อมก็จะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของสองประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การลดลงของรายได้ของทั้งสองประเทศนี้ อาจเป็นผลให้มีการซื้อสินค้าจากประเทศต่าง ๆ รวมถึงจากประเทศไทยน้อยลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของไทยได้ เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นตลาดส่งออกที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอันดับต้น ๆ ของไทย

การประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจมหภาค

รายงานการศึกษาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการประเมินว่า หากจีนและสหรัฐอเมริกายังคงมีการใช้มาตรการทางการค้าระหว่างกันจนเป็นผลให้รายได้ของทั้งสองประเทศลดลง โดยกำหนดกรณีตัวอย่างให้รายได้ประชาชาติของทั้งสองประเทศชะลอตัวลง 1% จะส่งผลกระทบต่อไทยอย่างไร โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคเป็นเครื่องมือในการประเมิน

จากสถานการณ์การค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา หากทั้งสองประเทศมีรายได้ประชาชาติหรือ GDP ลดลง 1% จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อไทย ดังนี้

ผลกระทบต่อไทย	กรณีที่ RGDP สหรัฐอเมริกา ลดลง 1 %	กรณีที่ RGDP จีน ลดลง 1 %
Real GDP	-0.08 %	-0.09 %
Real GDP ภาคอุตสาหกรรม	-0.17 %	-0.18 %
การบริโภคภาคเอกชน	-0.06 %	-0.06 %
การลงทุนภาคเอกชน	-0.23 %	-0.24 %
การส่งออก	-0.27 %	-0.28 %
การนำเข้า	-0.20 %	-0.20 %

ที่มา: จากการคำนวณโดยแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคของ สศอ.

กรณีที่รายได้ประชาชาติแท้จริง (Real GDP) ของสหรัฐอเมริกาลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ Real GDP ของไทยลดลงร้อยละ 0.08 จากกรณีฐาน, Real GDP ภาคอุตสาหกรรมลดลง 0.17 จากกรณีฐาน, การบริโภคภาคเอกชนลดลงร้อยละ 0.06 จากกรณีฐาน, การลงทุนภาคเอกชนลดลงร้อยละ 0.23 จากกรณีฐาน, การส่งออกลดลงร้อยละ 0.27 จากกรณีฐาน ในขณะที่การนำเข้าลดลงร้อยละ 0.20 จากกรณีฐาน

กรณีที่รายได้ประชาชาติแท้จริง (Real GDP) ของจีนลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ Real GDP ของไทยลดลงร้อยละ 0.09 จากกรณีฐาน, Real GDP ภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 0.18 จากกรณีฐาน, การบริโภคภาคเอกชนลดลงร้อยละ 0.06 จากกรณีฐาน, การลงทุนภาคเอกชนลดลงร้อยละ 0.24 จากกรณีฐาน, การส่งออกลดลงร้อยละ 0.28 จากกรณีฐาน และการนำเข้าลดลงร้อยละ 0.20 จากกรณีฐาน

จีนและสหรัฐอเมริกาต่างเป็นคู่ค้าสำคัญของประเทศไทย โดยในปี 2560 สหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ในขณะที่ประเทศจีนเป็นตลาดส่งออกอันดับสอง การที่ทั้งสองประเทศมีการใช้นโยบายทางการค้าต่อกัน และหากนโยบายดังกล่าวยังมีความยืดหยุ่น จนเป็นผลให้เศรษฐกิจประเทศทั้งสองมีการชะลอตัวลง ประเทศไทยคงไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการชะลอตัวลงจากสถานการณ์ดังกล่าวได้ เนื่องจากรายได้ที่ลดลงของทั้งสองประเทศจะทำให้มีการลดการซื้อสินค้าจากทั่วโลก รวมถึงไทย โดยในเบื้องต้นได้ทำการประเมินว่าหากเศรษฐกิจสหรัฐชะลอตัวลง 1% จะส่งผลให้ RGDP ของไทยลดลง 0.08% จากกรณีฐาน ในขณะที่หากเศรษฐกิจจีนชะลอตัวลง 1% จะส่งผลให้ RGDP ของไทยลดลง 0.09% จากกรณีฐาน ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมจะได้รับผลกระทบที่มากกว่า โดยหากเศรษฐกิจสหรัฐฯ ชะลอตัวลง 1% จะมีผลให้ RGDP ภาคอุตสาหกรรมลดลง 0.17% จากกรณีฐาน และหากเศรษฐกิจจีนชะลอตัวลง 1% จะมีผลให้ RGDP ภาคอุตสาหกรรมลดลง 0.18%

นางสาวอรศุภา เซวานปรีชา
นางสาวเพชรไพลิน สายสิงห์
นายอนุวัตร จุลินทร
กลุ่มพัฒนาแบบจำลอง
กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

เว็บไซต์กรุงเทพธุรกิจ <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/805202>
เว็บไซต์หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ <https://www.thairath.co.th/content/1312746>
เว็บไซต์หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ <https://www.posttoday.com/economy/548960>
เว็บไซต์ <https://taxfoundation.org/tracker-economic-impact-tariffs/#enacted>